

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 502/2011-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti JUDr. I. R. a Ing. J. R., K., zastúpených advokátom JUDr. M. S., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C/145/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C/26/2003), za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. I. R. a Ing. J. R., K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C/145/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C/26/2003) p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C/145/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C/26/2003) konal bez zbytočných prierahov.

3. JUDr. I. R. a Ing. J. R. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. I. R. a Ing. J. R. trovy konania v sume 502,87 € (slovom päťstodva eur a osemdesiatsedem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. M. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 502/2011 z 22. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. I. R. a Ing. J. R. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C/145/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že konanie vo veci začalo 14. januára 2003, keď bola okresnému súdu podaná žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Okresný súd uznesením z 25. júla 2007 pripustil, aby sťažovatelia vstúpili do konania ako žalovaní v 3. a vo 4. rade.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadovali prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáhali priznania finančného zadosťučinenia každému v sume po 5 000 € a tiež úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 119/10 doručeným ústavnému súdu 2. novembra 2011, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vec je skutkovo a právne zložitá. K predĺženiu konania značne prispel veľký počet účastníkov konania, časté zmeny v osobách účastníkov konania v dôsledku predaja predmetných bytov, ako aj zisťovanie pobytov niektorých účastníkov konania.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovatelia zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 9. februára 2012, v ktorom okrem iného uviedli:

„Súdu nemôže byť v tomto štádiu konania známa skutková, či právna zložitost' veci, keďže sa z toho hľadiska vecou počas 9 rokov konania skutkovou, ani právnou stránkou veci ani len nezačal zaoberať. Jedinou zložitost'ou oproti konaniam o určenie vlastníckeho práva, ktoré sú bežnou a pomerne častou súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov, je zisťovanie, či možno vyhovieť návrhu na uloženie povinnosti žalobcom zložiť zálohu na trovy konania, v súvislosti s ktorou, ako to vyplýva z chronológie úkonov súdu, koná od 14. 6. 2011 (teda vykonáva úkony smerujúce k vybaveniu tejto žiadosti odporcov v 6., 9. a 16. rade), kedy požiadal Ministerstvo zahraničných vecí SR žiadosť o oznámenie, či právne predpisy v Izraeli umožňujú uložiť cudzincovi takúto zábezpeku. Aj v tejto súvislosti však je potrebné mať na zreteli, že žiadosť vyššie uvedených odporcov je zo 16. 3. 2010 a súd napriek tomu, že tvorila prekážku konania, so zreteľom na ustanovenie § 51 ods. 1

Zákona č. 97/63 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Súd teda bol absolútne nečinný v procesnej otázke, ktorej vyriešenie bolo podmienkou sine qua non na rozhodnutie o tom, či je možné v konaní pokračovať, alebo ho súd musí zastaviť, 1 rok a 3 mesiace.

Sťažovatelia sú toho názoru, že takúto extrémnu dĺžku konania, počas ktorej sa súd ani len nezačal zaoberať vecou samotnou, neovplyvnila skutková a právna zložitost' veci, pretože úkony, či nečinnosť súdu, ku ktorým došlo počas uplynulej doby, nemajú žiaden relevantný vzťah k skutkovej, či právnej zložitosti veci.

Z vyjadrenia súdu je zrejmé, že súd od 14. 1. 2003, kedy konanie začalo, až do 25. 7. 2007, kedy pripustil vstup ďalších účastníkov do konania, vrátane žalobcov, teda viac než 4 a pol roka, riešil otázku súdnych poplatkov.

Z ustanovenia § 10 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch, v znení platnom v čase podania návrhu pritom vyplýva, že ak nebol poplatok splatný podaním návrhu zaplatený pri podaní návrhu, súd vyzve poplatníka, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy, zaplatil poplatok. Ak poplatok napriek výzve nebol zaplatený, súd konanie zastaví.

Z prehľadu úkonov súdu od 14. 1. 2003 až do 25. 7. 2007 vyplýva, že súd robil opakované neefektívne úkony smerujúce k navrhovateľom, týkajúce sa výšky poplatku, ich majetkových pomerov, hodnoty nehnuteľnosti, a neriadil sa citovaným zákonným ustanovením.

V ďalšom priebehu konania súd okrem toho, že pripustil vstup ďalších účastníkov do konania, opätovne vykonával úkony smerujúce tento krát k zisťovaniu pobytov účastníkov, pričom ako je zrejmé z prehľadu predloženého súdom, v konaní, ktoré už v tom čase trvalo viac než 6 rokov, sú medzi jednoduchými úkonmi súdu smerujúcimi k zisteniu pobytu účastníkov konania, aj polročné obdobia absolútnej nečinnosti. Pokiaľ súd uvádza, že prvé pojednávanie sa malo uskutočniť dňa 29. 10. 2009, je potrebné poukázať na to, že pre vykonanie tohto pojednávania neboli splnené zákonné podmienky. Samotný súd uvádza, že žalobcovia v 3. a 4. rade nezaplatili súdny poplatok, sťažovatelia navyše upozorňujú na to, že sťažovateľ v 2. rade už podaním zo dňa 27. 10. 2009 upozornil súd na to, že mu nebol ani do termínu pojednávania doručený návrh na začatie konania. Medzi týmto neefektívne a bez akéhokoľvek významu nariadeným pojednávaním, a ďalším nariadeným pojednávaním, ktoré sa malo uskutočniť dňa 5. 5. 2011, uplynula doba viac než roka a pol.

Napriek tomu sťažovateľovi v 2. rade ani do pojednávania konaného dňa 5. 5. 2011 nebol doručený návrh na začatie konania. Sťažovateľ v 2. rade osobitne poukazuje na to, že na túto skutočnosť poukazovali aj vo svojej sťažnosti predsedovi súdu zo dňa 14. 12. 2010. V odpovedi na ňu predseda súdu okrem iného uviedol, že vybavujúcu sudkyňu upozornil na to, aby konala bez prietáhov, napriek tomu, že od tohto upozornenia, až do dňa 5. 5. 2011, kedy sa malo konať ďalšie pojednávanie, uplynula doba 4 mesiacov, súd ani v tejto lehote, ani po tomto upozornení sťažovateľovi v 2. rade žalobu nedoručil, a teda nevykonal ani najjednoduchší úkon, ktorý od neho možno očakávať na to, aby pojednávanie bolo možné uskutočniť, a po viac než 8 rokoch a 3 mesiacoch na pojednávaní vec meritórne prerokovať.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu z 26. októbra 2011 k sťažnosti bol aj nasledujúci prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania:

„Žalobcovia v 1. až 4. rade sa žalobou proti žalovanému: Mesto K., podanou na tunajšom súde dňa 14. 1. 2003, domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Veci bola pridelená spisová značka 14 C/26/2003.

Dňa 6. 11. 2003 bol súdu doručený návrh žalobkýň v 3. a 4. rade na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Súd dňa 2. 12. 2003 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na oznámenie hodnoty predmetných nehnuteľností za účelom vyrubenia súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

Súd dňa 17. 2. 2004 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie listinných dôkazov o majetkových pomeroch žalobkýň v 3. a 4. rade, aby mohol rozhodnúť o ich žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Uznesením č. k. 14 C/26/203-47 zo dňa 7. 4. 2004 súd nepriznal žalobkyniam v 3. a vo 4. rade oslobodenie od súdnych poplatkov, proti ktorému uzneseniu sa odvolali.

Keďže odvolanie žalobkýň v 3. a vo 4. rade smerovalo proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, podaním odvolania došlo priamo zo zákona k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, a o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov opätovne rozhodol sudca uznesením č. k. 14 C/26/203-51 zo dňa 14. 5. 2004 (§ 374 ods. 4 O. s. p. v znení účinnom k 14. 5. 2004), ktorým nepriznal žalobkyniam v 3. a vo 4. rade oslobodenie od súdnych

poplatkov. Proti tomuto uzneseniu podali žalobkyne v 3. a vo 4. rade dňa 3. 6. 2004 odvolanie.

Vec bola odvolaciemu súdu predložená dňa 4. 6. 2004.

Súdny spis bol z odvolacieho súdu vrátený tunajšiemu súdu dňa 18. 1. 2005 spolu s uznesením č. k. 11 Co 181/04-62 z 29. 10. 2004, ktorým odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil.

Súd dňa 22. 3. 2005 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na oznámenie ceny predmetných nehnuteľností za účelom vyrubenia súdneho poplatku podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov, ako aj na predloženie originálov plnomocenstiev, do 40 dní od doručenia výzvy.

Dňa 22. 3. 2005 súd odoslal právnej zástupkyňi žalobcov oznámenie o predpokladanom termíne pojednávania (§ 372k O. s. p.).

Súd dňa 15. 6. 2005 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie aktuálneho posudku, resp. aktuálneho odhadu ceny predmetných nehnuteľností, v lehote 15 dní.

Dňa 17. 8. 2005 súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie aktuálneho posudku, resp. aktuálneho odhadu ceny predmetných nehnuteľností, v lehote 10 dní.

Právna zástupkyňa žalobcov listom podaným na súde dňa 4. 10. 2005 požiadala o predĺženie lehoty na oznámenie aktuálnej hodnoty nehnuteľností na lehotu 60 dní.

Súd dňa 24. 1. 2006 požiadal právnu zástupkyňu žalobcov na preloženie listinných dokladov o majetkových pomeroch žalobkýň v 3. a vo 4. rade, v lehote 30 dní, aby mohol objektívne rozhodnúť o ich opätovnej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Súd dňa 2. 2. 2006 zaslal trom realitným kanceláriám žiadosť o oznámenie ceny nehnuteľností porovnateľných s predmetnými nehnuteľnosťami.

Uznesením č. k. 14 C 26/2003-102 z 27. 9. 2006 súd nepriznal žalobkyniam v 3. a vo 4. rade oslobodenie od súdnych poplatkov, proti ktorému uzneseniu sa odvolali.

Súd dňa 30. 10. 2006 predložil Krajskému súdu v Košiciach súdny spis spolu s predkladacou správou za účelom rozhodnutia o odvolaní.

Súdny spis bol z odvolacieho súdu vrátený tunajšiemu súdu dňa 19. 12. 2006 spolu s potvrdzujúcim uznesením č. k. 2 Co/424/2006-112 z 22. 11. 2006.

Súd výzvou č. k. 14 C/26/20003-113 z 20. 12. 2006 vyzval žalobkyne v 3. a vo 4. rade na doplatenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

Uznesením č. k. 14 C/26/2003-120 z 3. 7. 2007 súd zastavil konanie v časti vo vzťahu žalobkyní v 3. a 4. rade a žalovaného. V prevyšujúcej časti vylúčil vec na samostatné konanie.

Vylúčenému nároku žalobcov v 1. a v 2. rade bola na tunajšom súde pridelená spisová značka 40 C/145/2007.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-13 z 25. 7. 2007 súd pripustil vstup 20 účastníkov do konania na strane žalovaných. Týmto uznesením pripustil aj vstup Ing. J. R. a JUDr. I. R. (sťažovatelia) do konania ako žalovaných v 3. a vo 4. rade.

Súd dňa 28. 8. 2007 požiadal Mestskú evidenciu obyvateľov K. o oznámenie pobytu žalovaného v 3. rade Ing. J. R. (sťažovateľ). V ten istý deň súd požiadal Obecný úrad T. o oznámenie dátumu úmrtia žalovaného Ing. O. O.

Vec bola dňa 31. 10. 2007 predložená Krajskému súdu v Košiciach spolu s predkladacou správou za účelom rozhodnutia o odvolaniach žalovaných v 5., 6., 9. až 18., 20. a v 21. rade proti uzneseniu tunajšieho súdu č. k. 40 C/145/2007-13 z 25. 7. 2007.

Súdny spis bol z odvolacieho súdu vrátený tunajšiemu súdu dňa 24. 7. 2008 spolu s rozhodnutím o odvolaniach proti uzneseniu tunajšieho súdu z 25. 7. 2007. Odvolací súd uznesením č. k. 3 Co/320/2007-77 z 19. 6. 2008 odmietol všetky odvolania proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, a napadnuté uznesenie zrušil v časti, ktorým súd pripustil vstup Ing. O. O... do konania na strane žalovaného ako žalovaného v 19. rade, a v rozsahu zrušenia odvolací súd vrátil vec tunajšiemu súdu na ďalšie konanie.

Súd dňa 3. 10. 2008 vyzval žalobkyňu v 2. rade na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-165 zo dňa 17. 10. 2008 súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Súd uznesením č. k. 40 C/145/2007-167 zo dňa 17. 10. 2008 pripustil, aby z konania vystúpili žalovaní v 16. a v 17. rade, O. L. a M. L., a aby na ich miesto vstúpil do konania M. S. ako žalovaný v 16. rade.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-169 zo dňa 17. 10. 2008 súd pripustil, aby do konania vstúpil O. O... ako žalovaný v 21. rade.

Dňa 18. 11. 2008 súd odoslal žiadosť Registru obyvateľov SR o zistenie pobytu O. L.

Súd dňa 13. 3. 2009 vyzval M. L. na predloženie úmrtného listu O. L.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-196 zo dňa 16. 10. 2009 súd pripustil, aby do konania vstúpili na stranu žalobcov ďalší dvaja účastníci konania.

Prvé pojednávanie sa uskutočnilo dňa 29. 10. 2009, avšak bolo odročené bez prejednávania veci na neurčito s tým, že po právoplatnosti uznesenia o pripustení pristúpenia žalobcov v 3. až vo 4. rade do konania im bude vyrubený súdny poplatok.

Súd uznesením č. k. 40 C/145/2007-214 zo dňa 4. 11. 2009 vyzval žalobkyne v 3. a vo 4. rade na doplnenie žaloby o žalobný petit.

Dňa 9. 11. 2009 súd vyzval žalovaného v 7. rade na oznámenie adresy pobytu žalovanej v 8. rade.

Súd dňa 8. 12. 2009 opätovne vyzval žalovaného v 7. rade na oznámenie adresy pobytu žalovanej v 8. rade. V ten istý deň súd požiadal Register obyvateľov SR v Banskej Bystrici, Mestskú evidenciu obyvateľov K. a Ústrednú evidenciu väzňov ZVJS SR o zistenie pobytu žalovaného v 6. rade.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-233 z 25. 2. 2010 súd pripustil, aby do konania vstúpila na stranu žalovaných spoločnosť M., s. r. o.

Súd dňa 4. 3. 2010 vydal uznesenie č. k. 40 C/145/2007-235 o ustanovení opatrovníka žalovanej v 8. rade.

Súd dňa 17. 9. 2010 vyzval žalobkyne v 3. a vo 4. rade na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

Druhé pojednávanie sa uskutočnilo dňa 5. 5. 2011. Bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o procesnom návrhu právnej zástupkyne žalobcov a zástupcov žalovaných, aby súd rozhodol o povinnosti žalobcov zložiť zábezpeku.

Súd dňa 31. 5. 2011 odoslal právnemu zástupcovi žalovaného v 3. rade (sťažovateľ) žalobný návrh, doplnenie žalobného návrhu, procesné poučenia podľa § 114 O. s. p. s tým, aby sa k žalobe vyjadril do 15 dní.

Dňa 14. 6. 2011 súd požiadal Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky o oznámenie, či legislatíva v Izraeli upravuje povinnosť cudzinca zložiť zábezpeku v občianskom súdnom konaní v zmysle § 51 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-169 z 2. 8. 2011 súd zastavil konanie voči žalovaným v 17. a v 20. rade s tým, že o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 17. a v 20. rade súd rozhodne samostatným uznesením.

Súd dňa 27. 9. 2011 požiadal Ministerstvo zahraničných vecí SR o oznámenie, kedy možno očakávať doručenie odpovede Veľvyslanectva Slovenskej republiky v T.

Keďže súdu bolo dňa 6. 10. 2011 zaslané oficiálne stanovisko Ministerstva zahraničných vecí štátu Izrael zo dňa 14. 9. 2011, napísané v anglickom jazyku, súd uznesením č. k. 40 C/145/2007-349 z 10. 10. 2011 pribral do konania prekladateľa z jazyka anglického za účelom prekladu predmetného stanoviska.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou (okrem iného) domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre

ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o hodnotenie napadnutého konania z hľadiska zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno hodnotiť, na rozdiel od názoru vysloveného okresným súdom, ako právne ani skutkovo zložitú. V okolnostiach danej veci, najmä vzhľadom na veľký počet účastníkov konania a cudzí prvok na strane žalobcov ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti, čo však okresný súd nezbavuje zodpovednosti za stav napadnutého konania, v akom sa nachádza čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia vstúpili do konania ako žalovaní v 3 a vo 4. rade na základe uznesenia okresného súdu z 25. júla 2007. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktorými by sťažovatelia prispeli k predĺženiu priebehu napadnutého konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu. Z analýzy doterajšieho priebehu napadnutého konania vyplýva, že okresný súd postupoval v zásade plynulo, no podľa názoru ústavného súdu neefektívne. Je nutné prisvedčiť názoru sťažovateľov, že okresný súd od začiatku konania (14. január 2003) až do 25. júla 2007, keď pripustil vstup ďalších účastníkov do konania vrátane sťažovateľov, sa nezaoberal meritom veci, ale iba otázkami súvisiacimi s platením súdnych poplatkov.

O neefektívnosti napadnutého konania svedčí aj skutočnosť, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 29. októbra 2009, teda po viac než šiestich rokoch od jeho začatia.

Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľov, že okresný súd pochybil, keď žalobu na začatie konania sťažovateľovi Ing. R. predložil až 31. mája 2011, čo tiež nesvedčí o jeho efektívnom a sústredenom postupe v tejto veci.

Rovnako ústavný súd hodnotí aj skutočnosť, že okresný súd na návrh právnej zástupkyne žalovaných v 6., 9. a 16. rade zo 16. marca 2010, aby rozhodol o povinnosti zložiť zábezpeku na trovy konania žalobcom (izraelskí štátni príslušníci), reagoval až žiadosťou na Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky zo 14. júna 2011.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to vtedy, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobie napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd napokon konštatuje, že aj napriek určitej skutkovej zložitosti konania a skutočnosti, že ide o konanie s cudzím prvkom a pomerne veľkým počtom účastníkov, nie je ústavnoprávne akceptovateľné, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako deviatich rokoch od jeho začatia (napr. IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010, IV. ÚS 486/2011).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C/145/2007 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia v procesnom postavení žalovaných v 3. a vo 4. rade.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume po 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na právnu neistotu, v ktorej sa v dôsledku neukončenia napadnutého konania nachádzajú rovnako ako aj ďalší žalovaní, a poukázali aj na to, že uvedená skutočnosť bráni realizácii investície do opravy domu, ktorá je pre jeho zlý technický stav veľmi potrebná.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného

zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 40 C/145/2007 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že sťažovatelia sa stali účastníkmi preskúmaného konania až 25. júla 2007, ústavný súd považoval priznanie sumy po 2 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. M. S. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvých dvoch úkonoch právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €, a pri treťom úkone právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá je 763 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť u oboch sťažovateľov o 50 %, (porovnaj najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010), lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých

osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 7,41 € a 1 x 7,63 €) u jedného sťažovateľa sumu 209,53 € a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľov predstavujú sumu 419,06 €.

Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 502,87 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2012